

Veelgestelde vragen RES Noord- en Midden Limburg

1. Wie is de RES Noord- en Midden Limburg?

De vijftien gemeenten van Noord- en Midden Limburg vormen samen met de Provincie, het Waterschap en Enexis een RES-regio. Zij maken samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners keuzes voor een duurzamer Noord- en Midden Limburg.

2. Wat is de RES?

De RES (Regionale Energie Strategie) is een samenwerking tussen overheden, maatschappelijke partners, inwoners en bedrijven. Samen maken we keuzes over:

- Hoe we energie gaan besparen zodat we minder op hoeven te wekken.
- Hoeveel duurzame elektriciteit we gaan opwekken en waar.
- Hoe we duurzame warmte gaan gebruiken zodat we stap voor stap van het aardgas af kunnen.
- Hoe we als regio samenwerken en de omgeving betrekken bij onze keuzes.

De RES is ook een 'product' dat we indienen bij het Rijk. De keuzes die we maken leggen we hierin vast. De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050.

3. Waarom een RES?

In 2019 heeft Nederland in het Klimaatakkoord afgesproken dat onze CO₂-uitstoot in 2030 49% lager moet zijn dan in 1990. En in 2050 zelfs 95% lager. De 30 RES-regio's in Nederland onderzoeken hoe ze hier aan bij kunnen dragen. Duurzame oplossingen, zoals grootschalige wind- en zonprojecten en warmtenetten, gaan vaak over gemeentegrenzen heen. Hier is regionale afstemming voor nodig. Daarnaast zorgt de RES ervoor dat partijen elkaar vinden, kennis met elkaar delen en samenwerken.

4. Hoe zie het proces eruit?

Op 1 oktober 2020 hebben we de eerste versie van de RES ingediend bij het Rijk: de concept RES. Deze wordt nu verder uitgewerkt tot de RES 1.0. die wordt vastgesteld door de gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van Waterschap Limburg. Op grond van ervaringen, nieuwe inzichten en nieuwe ontwikkelingen stellen we de RES elke twee jaar opnieuw bij.

5. Wie worden bij de RES betrokken?

We willen zoveel mogelijk mensen betrekken bij de keuzes die we maken om zo tot een haalbare en gedragen strategie voor onze regio te komen. In de eerste versie van de RES (de concept RES) hebben we vooral de technische mogelijkheden voor onze regio onderzocht. Nu onderzoeken we samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijk organisaties wat we willen in onze regio. Dit gebeurt zowel op regionaal niveau als op lokaal niveau.

6. Hoe worden inwoners bij de RES betrokken?

Inwoners worden op verschillende manieren betrokken:

- Wij zien dat gemeenten inwoners actief betrekken bij de keuzes die op gemeentelijk niveau worden gemaakt. De input die inwoners op lokale schaal geven, nemen wij mee in de RES. De gemeenten blijven het eerste en belangrijkste aanspreekpunt voor hun inwoners.
- Daarnaast betrekken wij samen met gemeenten inwoners op regionale schaal bij de keuzes die we moeten maken op het gebied van grootschalige opwek via zon en wind. Dit gebeurt via de MER. Hierbij worden milieueffecten in beeld gebracht. Het gaat om milieueffecten in de breedste zin van het woord. We kijken onder andere naar: gezondheid, leefbaarheid, verkeer, natuur, geluid en landschap. Samen met inwoners gaan we deze effecten tegen elkaar afwegen zodat we goede keuzes voor onze regio kunnen maken. Inwoners informeren en raadplegen we onder andere via onze website, we organiseren webinars, zetten een enquête op en elke gemeente zet zelf nog haar lokale middelen in. Daarnaast liggen de NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau, oftewel het plan van aanpak) en de MER ter inzage en kunnen inwoners hier een zienswijze op indienen.
- Buiten de MER procedures gaan wij de definitieve RES 1.0, die we 1 juli 2021 moeten indienen bij het Rijk, ook toelichten via een Webinar voor inwoners. Zij krijgen dan ook de kans op vragen te stellen en te reageren.
- Daarnaast zijn de volksvertegenwoordigers in de regio erg belangrijk. Op regionale schaal informeren en raadplegen wij hen als vertegenwoordigers van de inwoners in de regio.

7. Wat hebben we afgesproken in de RES?

In de concept RES hebben we afgesproken dat in 2030:

- Er 25% minder CO₂ wordt uitgestoten door energie te besparen en door op daken van woningen en gebouwen zonnepanelen te leggen.
- Er 1,2 terawattuur duurzame elektriciteit wordt opgewekt door grootschalige zon- en windprojecten. Hiermee doen we als regio een eerlijke bijdrage aan de landelijke opgave van 35 terawattuur. Voor die 1,2 terawattuur zijn ongeveer 70 windturbines of 1.600 hectare (circa 2.000 voetbalvelden) aan zonnepanelen nodig. Deze projecten moeten in 2025 vergund zijn en in 2030 gerealiseerd.
- Het streven naar 50% lokaal eigendom van de grootschalige energieprojecten in de regio. Dit betekent dat inwoners de kans moeten krijgen om voor minimaal de helft eigenaar te worden, bijvoorbeeld via een energiecoöperatie.

Nederland wil in 2050 van het aardgas af en 100% duurzame warmte gebruiken. Als regio hebben we inzichtelijk gemaakt welke alternatieve warmtebronnen er beschikbaar zijn en hoe deze lokaal of regionaal benut gaan worden.

8. Hoe gaan we zorgen dat we minder energie gaan verbruiken?

Als regio komen we met een doelgerichte aanpak om inwoners, bedrijven, organisaties en overheden te ondersteunen bij het besparen van energie. Het (beter) isoleren van de gebouwen in onze regio is hierin de grootste opgave.

9. Moeten we niet meer inzetten op energie besparen in plaats van opwekken?

We hebben bewust gekozen om ook energiebesparing mee te nemen in onze plannen (dit is niet verplicht vanuit het Rijk). Want wat niet wordt verbruikt, hoeft ook niet worden opgewekt. We zetten daarom ook fors in op energiebesparing. Dit is misschien wel de grootste opgave die we hebben. We kunnen het energiegebruik echter niet tot nul reduceren; wel kunnen we het resterende energiegebruik verduurzamen (van fossiele naar hernieuwbare bronnen). Naast het besparen van energie blijft het dus nodig om energie duurzaam op te wekken.

10. Waar gaan we grootschalige elektriciteit opwekken?

Van de 1,2 terawattuur die we duurzaam willen opwekken is 11% al gerealiseerd in onze regio. En 65% van de ambitie kunnen we waarmaken met projecten die al in de planning staan. Voor de opgave die er dan nog overblijft, kijken we eerst naar nog meer zon op grote daken en de rest gaan we opwekken met zon en wind op land. We weten nog niet precies waar de zon- en windprojecten komen. We hebben wel globaal in beeld waar het zou kunnen; dit noemen we potentiegebieden. Hiervoor hebben we gekeken waar grote projecten het beste passen in het landschap en wat gemeenten al hebben vastgelegd. We weten ook waar het zeker niet kan, bijvoorbeeld in belangrijke natuurgebieden. In de MER gaan we in beeld brengen wat de milieueffecten per potentiële locatie zijn en worden inwoners betrokken. Zo kunnen bestuurders op basis van technische data en inbreng van inwoners een weloverwogen keuze maken over waar projecten uiteindelijk gerealiseerd kunnen worden.

11. Hoe proberen wij het streven naar 50% lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten te realiseren?

We gaan als regio een specifieke definitie opstellen van wat 50% lokaal eigendom is en suggesties doen hoe dit lokaal gerealiseerd kan worden. Dit kunnen gemeenten overnemen in hun eigen beleidskader.

12. Is er een voorkeur voor zonne- of windenergie?

We hebben de voorkeur om een combinatie van zon en wind te realiseren. Dit geniet vanuit ruimtegebruik, netaansluiting en kosten de voorkeur. Zon en wind vullen elkaar goed aan. In de winter waait het meestal harder en in de zomer schijnt de zon vaak feller. Hierdoor zorgen we ervoor dat er altijd genoeg duurzame energie beschikbaar is en wordt de belasting op het netwerk beter verdeeld. Daarnaast is er bij een combinatie van zon en wind minder ruimte nodig.

13. Is er een voorkeur voor kleinschalige of grootschalige projecten?

We hebben verschillende scenario's uitgewerkt waarbij het per scenario verschilt hoe grootschalig de projecten zijn. Deze scenario's gaan we de komende periode verder onderzoeken in een Milieu Effecten Rapport (MER) en vervolgens ter toetsing voorleggen aan onder andere inwoners. We kijken in een MER naar factoren als natuur, ruimtelijke inpassing, netcapaciteit en gezondheid.

14. Kunnen niet gewoon alle windmolens op zee?

Er zijn zowel windmolens op zee nodig als op land om als Nederland onze ambities te behalen. In het Klimaatakkoord hebben we afgesproken om 49 TWh op zee te realiseren en 35 TWh op land.

Met de RES kijken we alleen naar de opgave voor duurzame elektriciteit op land en waar en hoe deze opgave het beste gerealiseerd kan worden.

15. Waarom worden niet eerst alle daken met zonnepanelen vol gelegd?

Om onze ambities te behalen is het nodig om zowel zonnepanelen op daken te leggen als zonneparken en windprojecten te realiseren. Er is niet voldoende (geschikt) dakoppervlakte in Nederland beschikbaar om onze ambities te behalen.

16. Hoe zorgen we ervoor dat we in 2050 van het aardgas af kunnen?

Binnen de RES kijken wij naar de gebouwde omgeving. Hiermee bedoelen we woningen en maatschappelijk vastgoed zoals bijvoorbeeld scholen. De omschakeling naar duurzame warmte, voor bijvoorbeeld de verwarming van onze huizen, is een lange weg. Gemeenten gaan per wijk beschrijven hoe die van het aardgas af kan; dat gaat stap voor stap. Ze maken daarvoor een Transitievisie Warmte (TVW) die in 2021 klaar moet zijn. In de RES beschrijven we wat de warmtevraag in de regio is en welke alternatieve warmtebronnen er zijn. Als er regionale warmtebronnen zijn, bepalen wij hoe wij die in onze regio kunnen benutten. Dit nemen gemeenten mee in hun plannen.

17. Hoe verhoudt de RES zich tot de plannen die op gemeentelijk niveau zijn gemaakt?

Een RES leidt tot gezamenlijke afspraken om de energietransitie in de regio te realiseren. De regionale afspraken uit de RES moeten uiteindelijk worden vastgelegd in instrumenten uit de Omgevingswet, zoals in omgevingsvisies en -plannen. De afspraken die minder of geen ruimtelijk karakter hebben, zoals energiebesparing, zullen via ander gemeentelijk beleid invulling krijgen. Het streven is dat de RES binnen een jaar na vaststelling van de RES 1.0 is verankerd in vastgesteld (omgevings)beleid.

18. Is de RES bindend?

De RES wordt bestuurlijk vastgesteld door de gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van het waterschap. Het in de RES opgenomen beleid is dan bindend voor deze organisaties zelf. Voor anderen geldt dit pas als de projecten en plannen uit de RES worden vastgelegd in de Omgevingsvisies, omgevingsplannen, omgevingsverordening en programma's van de verschillende overheden.

19. Wordt kernenergie meegenomen in de plannen van de RES?

Het Planbureau voor de Leefomgeving gaat ervan uit dat het bouwen van een nieuwe kerncentrale meer dan tien jaar in beslag neemt. Hierdoor is het niet mogelijk om een kerncentrale als bron mee te nemen in onze plannen voor 2030. Voor nieuwe concepten van kernenergie (zoals op basis van thorium of splijtstof in plaats van het gebruikelijke uranium) is nog veel onderzoek nodig. Thoriumreactoren zijn nog nergens commercieel gerealiseerd. Volgens Nederlandse deskundigen kan dat nog wel enkele decennia duren. Het is dus praktisch onmogelijk om voor 2030 commerciële thoriumreactoren in bedrijf te hebben, en zelfs 2050 lijkt lastig haalbaar. De RES wordt elke twee jaar geactualiseerd. Als het door nieuwe ontwikkelingen op dat moment mogelijk is om kernenergie wel mee te nemen in de RES, dan kunnen we de RES daarop aanpassen.

20. Wordt waterstof meegenomen in de plannen van de RES?

Vooralsnog kan waterstof niet als toepassing worden meegenomen in de RES. Waterstof is alleen duurzaam als het gemaakt wordt met duurzaam opgewekte elektriciteit. Daar hebben we nog niet genoeg van. Er lopen nu een aantal grotere en kleinere onderzoeks- en proefprojecten in Nederland om groene waterstof te maken. Die zijn nodig om groene waterstof over een tijdje op

grote schaal te kunnen gebruiken. De eerste toepassingen van groene waterstof op grote schaal zullen naar verwachting in de industrie plaatsvinden. Elke twee jaar herijken we de RES zodat we ontwikkelingen als waterstof alsnog mee kunnen nemen in onze plannen.

21. Is er genoeg capaciteit op het elektriciteitsnet voor de plannen uit de RES?

Netbeheerder Enexis is vanaf het begin betrokken bij de RES. Zij hebben voor verschillende scenario's in kaart gebracht of het huidige elektriciteitsnet voldoet en welke aanpassingen er nodig zijn. Het is mogelijk dat er net schaarste ontstaat. Dit wordt meegenomen in de keuze die we moeten maken tussen de verschillende scenario's voor grootschalige opwek. Er zullen in ieder geval uitbreidingen van het net nodig zijn, welke keuze wij ook maken.

22. Wat is een Milieu Effecten Rapport (MER)?

De keuzes die in de RES worden gemaakt hebben impact op ons allemaal. Zo komen er steeds meer windmolens en zonnepanelen om ons heen. We willen graag samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven keuzes hiervoor maken. Dit willen we doen aan de hand van een zogenoemde Milieu Effecten Rapportage (MER). In een MER onderzoeken we wat de milieueffecten, van de verschillende keuzes die we moeten maken, zijn. Een van die keuzes is of we windmolens en zonnepanelen zo dicht mogelijk bij elkaar ontwikkelen of juist gaan verspreiden. Het gaat om milieueffecten in de breedste zin van het woord. We kijken onder andere naar: gezondheid, leefbaarheid, verkeer, natuur, geluid en landschap. Op basis van de MER kiezen we één scenario waarin de verschillende keuzes vastleggen. Dit scenario laat zien hoe we de grootschalige opwekking van elektriciteit in onze regio vorm willen geven. In het proces van een MER zijn er verschillende momenten waarop we inwoners en andere belanghebbenden informeren en om input vragen.